

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет прикладних наук (Литва)
Інститут транспорту та телекомунікацій (Латвія)
«1 грудня 1918 р.» Університет Альба Юлія (Румунія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Луцький національний технічний університет
Одеський національний економічний університет
Сумський державний університет
АТ «Сенс Банк»

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VI Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2024 р.

Полтава
2024

УДК 336.7 (06)

М.34

Редакційна колегія:

Степова О.В., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Онищенко С.В., д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права; Єгоричева С.Б., д.е.н., професор; Птащенко Л.О., д.е.н., професор; Дмитренко А.В., д.е.н., доцент; Свистун Л.А., к.е.н., доцент; Маслій О.А., к.е.н., доцент; Худолій Ю.С., к.е.н., доцент; Глушко А.Д., к.е.н., доцент; Вовченко О.С., к.е.н., доцент.

М.34 **Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи:**
Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27 листопада 2024 р.
Полтава: НУПП, 2024. 164 с.

ISBN 978-966-616-184-3

У збірнику матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції представлено широкий спектр питань, пов'язаних із розвитком фінансового ринку України в сучасних умовах. Дослідження авторів охоплюють теоретичні та практичні аспекти функціонування фінансового сектору, зокрема: аналіз світового досвіду та його адаптацію до українських реалій; забезпечення стабільності та безпеки фінансового ринку; тенденції розвитку грошово-кредитного ринку та їх вплив на економіку; ефективні методи управління фінансами підприємств; гармонізацію національної системи обліку, аудиту та оподаткування з європейськими стандартами.

Участь у конференції взяли науковці та практики з Польщі, Литви, Латвії, Румунії, Естонії та різних міст України: Вінниці, Києва, Луцька, Львова, Мелітополя, Одеси, Сум.

Призначений для фахівців фінансового ринку, працівників фінансової сфери, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 336.7 (06)

ISBN 978-966-616-184-3

© Національний університет «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка

Це включає робочі місця у сфері енергоефективності, утилізації відходів та збереження природних ресурсів [2].

4. Цифрова інклюзія. У рамках цифрової трансформації передбачається, що до 2030 року понад 95% домогосподарств у Європі матимуть доступ до швидкісного інтернету, а програми цифрової грамотності охоплять близько 10 мільйонів громадян із сільських регіонів та малозабезпечених груп [1].

5. Фінансова підтримка. Європейський соціальний фонд (ESF) планує виділити близько 88 мільярдів євро на реалізацію програм, спрямованих на соціальну інтеграцію, боротьбу з бідністю та професійне навчання [1,3]. Ці кошти дозволять фінансувати проекти, що мають прямий вплив на покращення рівня життя.

6. Підтримка жінок у бізнесі. Інклюзивна політика розвитку економіки Європейського союзу сприятиме збільшенню частки жінок у підприємстві до 40% [3]. Це дозволить створити близько 600 тисяч нових підприємств, що генеруватимуть додаткові податкові надходження до бюджету [2].

7. Розвиток освіти. Завдяки інклюзивним реформам у сфері освіти очікується, що до 2030 року рівень раннього завершення навчання знизиться до 5% (порівняно з 10% у 2020 році), а щонайменше 70% дорослого населення братиме участь у програмах постійного навчання [3].

Реалізація цих перспектив із використанням чітко визначених фінансових ресурсів, цифрових технологій та інновацій дозволить країнам-членам Європейському Союзу досягти сталого економічного зростання, зменшити нерівність і підвищити якість життя всіх громадян.

Література

1. European Commission. *Towards a Sustainable Europe by 2030*. Brussels, 2019. – URL: https://commission.europa.eu/publications/sustainable-europe-2030_en.
2. Council of the European Union. *Project Europe 2030: Challenges and Opportunities*. Brussels, 2010. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/30776/qc3210249enc.pdf>.
3. European Commission. *Education and Training 2030 Framework*. Brussels, 2021. – URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/txt/?uri=celex%3a52021dc0025>.

УДК 336.712:339.231

Вовченко Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Дуброва Катерина Олександрівна, Левкова Ірина Миколаївна, студентки

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА РИНОК ОБЛІГАЦІЙ ВНУТРІШНЬОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЗИКИ

Інфляція, як стійке зростання загального рівня цін на товари та послуги, є одним із ключових макроекономічних показників, що безпосередньо впливає на різноманітні сфери економіки, в тому числі й на фінансові ринки. Особливо чутливими до інфляційних процесів є ринки боргових інструментів, серед яких важливе місце посідають облигації внутрішньої державної позики (ОВДП), що забезпечують державу фінансовими ресурсами, сприяють розвитку фінансового ринку та стабільності національної валюти.

Прискорення інфляційних процесів в Україні з 2022 року (рис. 1) було зумовлене комплексом взаємопов'язаних факторів, серед яких варто виділити: розширення грошової маси внаслідок монетизації дефіциту державного бюджету; знецінення національної валюти, спричинене скороченням експортних надходжень та зростанням попиту на готівкову іноземну валюту; низький рівень координації дій державних інституцій у сфері монетарної політики.

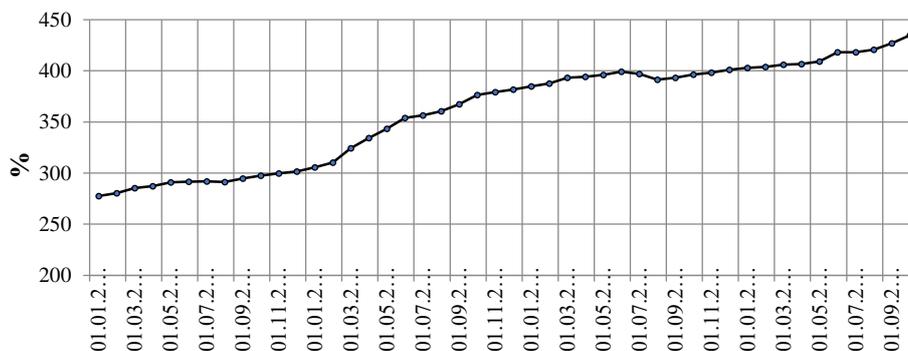

Рис. 1. Динаміка зміни індексу інфляції в Україні за 2021-2024 роки зростаючим підсумком
Джерело: побудовано за даними [1].

Зростання інфляції призводить до зниження реальної дохідності ОВДП. Інвестори, усвідомлюючи, що купівельна спроможність отриманих ними коштів з часом зменшується, вимагають вищої номінальної дохідності за свої інвестиції. В результаті, для залучення інвесторів держава змушена пропонувати вищі відсоткові ставки за новими випусками ОВДП, що, в свою чергу, підвищує витрати державного бюджету на обслуговування боргу. Крім цього, зростання дохідності за новими випусками ОВДП призводить до зниження ціни облігацій, що вже перебувають в обігу. Це пов'язано з тим, що інвестори, бажаючи отримати вищу дохідність, продають старі облігації з низькою дохідністю і купують нові, більш прибуткові. Таким чином, інфляція сприяє зниженню ринкової вартості портфелів ОВДП, що утримують інвестори. Відповідно, у період високої інфляції попит на ОВДП знижується, оскільки інвестори шукають більш вигідні інструменти збереження своїх коштів. Це може призвести до зниження ліквідності ринку ОВДП та ускладнити для держави залучення необхідних коштів.

З початку повномасштабного вторгнення і до листопада 2024 року уряд України залучив від ОВДП 918,16 млрд. гривень, 8,16 млрд. доларів і 2,47 млрд. євро. У середньому це 935,9 млн. гривень, 8,3 млн. доларів і 2,5 млн. євро щодня [3]. Дохідність облігацій зазнала значних коливань, обумовлених зростанням інфляції та потребами державного бюджету (рис. 2).

Якщо у 2021 році середня зважена дохідність ОВДП становила близько 11%, то з початком повномасштабного вторгнення у 2022 році вона зросла до 18,26%, відображаючи погіршення макроекономічної ситуації, а у 2023 році – до свого максимуму – 18,7%. Аналіз динаміки дохідності ОВДП в Україні за останні роки чітко демонструє тісний взаємозв'язок між рівнем інфляції та вимогами інвесторів до прибутковості державних облігацій. Зростання інфляції, зумовлене як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, призвело до підвищення вимог інвесторів до дохідності ОВДП, оскільки вони прагнули зберегти реальну вартість своїх активів. З іншого боку, уряд був змушений пропонувати вищі ставки за ОВДП, аби залучити необхідні кошти для фінансування бюджетного дефіциту. Таким чином, дохідність ОВДП стала своєрідним барометром інфляційних очікувань та макроекономічної стабільності в країні.

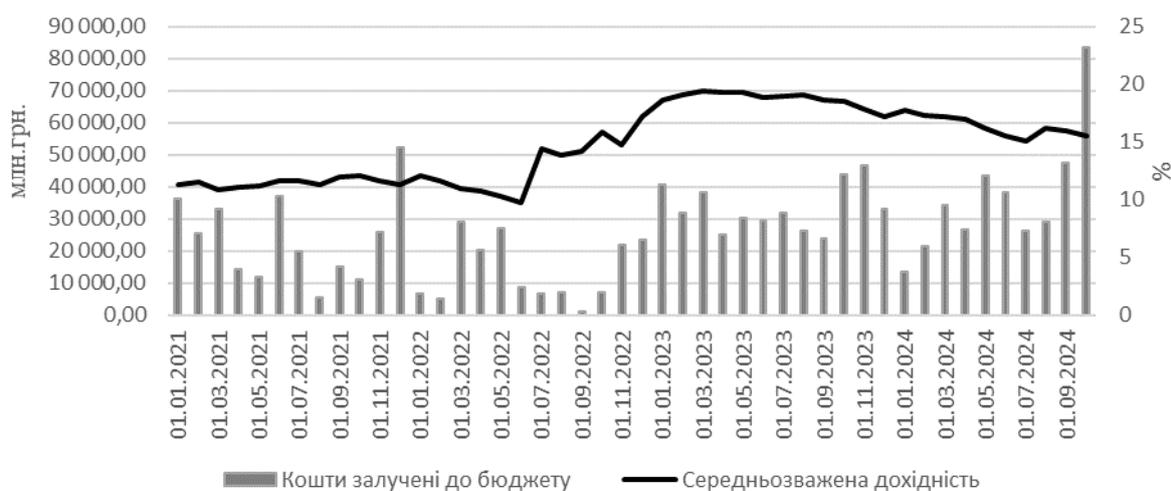

Рис. 2. Динаміка дохідності ОВДП на первинному ринку та кошти залучені до бюджету
Джерело: побудовано за даними [2].

Висока інфляція створює виклики як для уряду, так і для інвесторів. Для уряду зростання витрат на обслуговування державного боргу може обмежувати можливості для фінансування соціальних програм та інвестицій. Для інвесторів висока інфляція знижує реальну дохідність інвестицій в ОВДП. Саме тому ефективне управління інфляцією є одним із ключових завдань економічної політики для відновлення стабільності фінансового ринку та довіри інвесторів.

Література

1. Індекс інфляції в Україні 2024. *Мінфін.* URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>.
2. Первинний ринок ОВДП. *Національний банк України.* URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/primary-ovdp-chart>
3. Облігації внутрішніх державних позик: скільки було куплено та погашено під час війни. Слово і діло. Листопад, 2024. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/11/06/infografika/finansy/obliaczziyi-vnutrishnix-derzhavnyx-pozyk-skilky-bulo-kupleno-ta-pohasheno-vijny>.